

גיליון
מס' 206

מה בפרשה? ובהפטרות

קראו והכירו ב-7 דקות!

פרשת חיי שרה

פרשה זו עוסקת בפטירת שרה וקבורתה במערת המכפלה הנרכשת ע"י אברהם, שליחת אליעזר למצוא אשה ליצחק, נישואיו המחודשים של אברהם עם הגר, פטירת אברהם וקבורתו במערת המכפלה, ומות ישמעאל.

פטירת שרה וקבורתה במערת המכפלה

הפרשה פותחת בתיאור פטירתה של שרה בגיל מאה עשרים ושבע ללא חטא.¹ אברהם שחוזר לחברון ממעשה העקידה מספיד את שרה, ולאחר מכן קם ומבקש² מבני חת לרכוש מקום קבורה למשפחתו. מתוך הערכה למעמדו נענה אברהם בחיוב. הוא מודה להם ומבקש מהם כי יגישו אותו עם עפרון, על מנת שימכור לו את "מערת שדה המכפלה".³ במעמד כל בני העיר⁴ מציע עפרון לתת לו⁵ את השדה בחינם, אך לאחר דרישת אברהם לשלם את מחירה, הוא מבקש עבודה מחיר מופרז של "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר". לאחר ביצוע המכירה באופן פומבי⁶ קובר אברהם את שרה.

שליחת אליעזר למצוא אשה ליצחק

לאחר פרשת קבורת שרה, מתארת התורה כי אברהם שהיה כבר זקן, רוצה לראות את יצחק מתחתן לפני שימות.⁷ אברהם מבקש מאליעזר למצוא אשה עבור יצחק ממשפחתו בארם נהריים, ולא מבנות ארץ כנען, ומשביע אותו על דבר זה. אליעזר, שרוצה להשיא את בתו ליצחק,⁸ מבקש לדעת האם במקרה בו תסרב אותה אשה לבוא לארץ כנען, יהגר יצחק לארם נהריים. אברהם מזהיר אותו ממצאות כזו, ואומר כי בוטח בקב"ה, שכבודו נודע לעמי הארץ בזכותו של אברהם,⁹ שישלח מלאך אשר יסייע לו למצוא אשה ראויה. באם לא ימצא אשה כזו, אזי נקי יהיה משבועתו.

¹ רש"י כג, א

² רש"י (שם, ד) מביא כי אמר להם שאם לא יתנו מרצונם הטוב, יטול הוא מכוח בעלותו על הארץ אותה קיבל מאת הבורא.

³ על שם ש'כפולה בזוגות', שם נקברו אדם וחווה (רש"י שם, ט ע"פ הגמ' עירובין נג).

⁴ שבטלו ממלאכתן בזמן קבורת שרה, משום כבודה (רש"י שם, ט).

⁵ רש"י (שם, יא) כמו שנתתיה לך.

⁶ על מנת שלא יוכלו להכחישה.

⁷ רשב"ם כד, א

⁸ רש"י שם, מ. אברהם שלל רעיון זה באומר, אני ברוך ואתה ארור (שהיה בנו של נמרוד) ואין ארור מתדבק בברוך.

⁹ רש"י שם, ז

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

לזכות חטופי עזה במלחמה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך, הקדוש אלכסנדר בן נינה הי"ד, הקדוש בצלאל דוד בן שי הי"ד ומשה הכהן בן מיכל.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©

אליעזר מצטייד בעשרה גמלים עמוסים ושטר מתנה על כל רכושו של אברהם¹⁰ ויוצא לעיר נחור, אליה מגיע לקראת ערב, בזמן בו יוצאות בנות העיר לשאוב מים לבהמות. הוא מתפלל לה' שישלח לו את הנערה הנכונה ונותן סימן שיוכיח לו כי היא בעלת חסד ומתאימה להיכנס לביתו של אברהם אבינו: אם לבקשתו לשתות, תציע להשקות גם את הגמלים. והנה מגיעה רבקה והמים עולים לקראתה. הוא רץ לקראתה ומבקש ממנה לשתות. היא נותנת לו לשתות¹¹ ומציעה להשקות גם את גמליו. הדבר מביא את אליעזר לענוד עליה נזם¹² ושני צמידי זהב.¹³ הוא שואל אותה למוצאה והאם ביתה הינו מקום ראוי וכשר¹⁴ בו יכול להתאכסן והיא עונה כי היא בת בתואל בן מלכה ונחור, אחי אברהם וכי ביתם ראוי ונכון לקראת אירוח. אליעזר משתחוה ומודה לה' על שזימן בפניו את בת משפחתו של אדונו.

מפגש אליעזר עם משפחת רבקה, ומסעה לארץ כנען

רבקה רצה לספר לאימה על החדשות, ולבן אחיה ששומע על העושר שהביא עימו העבד, רץ ומזמין אותו לבוא. אליעזר מגיע לבית ומאפשר לגמלים לאכול.¹⁵ לפני שיאכל, הוא בוחר לפתוח בדברים. אליעזר מספר על עושרו של אברהם ועל לידת יצחק לשרה לעת זקנתם. הוא מראה להם שטר המוכיח כי יצחק הינו היורש הבלעדי של אברהם¹⁶ ומספר על השבועה שהשביעו אברהם שימצא ליצחק אשה ממשפחתו, על תפילתו לבורא העולם שיצליח דרכו, על הסימן שעשה קודם שהגיע לבאר ועל מידת החסד שמצא ברבקה אשר העידה כי היא האשה הנכונה לבן אדונו. הוא פונה לבתואל ומבקש את אישורו לנישואי רבקה ליצחק - אחרת יפנה לחפש לו אשה מבנות ישמעאל או לוט.¹⁷ בתואל ולבן אחי רבקה - שקופץ ומקדים את אביו בתשובתו - עונים כי לא יסרבו לרצון ה' הנגלה כאן. אליעזר משתחוה ומודה לה'. הוא נותן לרבקה תכשיטים ובגדים וללבן ואימו הוא מעניק מפירות ארץ ישראל.¹⁸ בבוקר מבקש אליעזר לצאת לדרכו, אך בני המשפחה מנסים לעכב אותם לכל הפחות עשרה חודשים נוספים. אליעזר מבקש מהם לאפשר להשלים את השליחות, והם מעבירים את ההחלטה לרבקה שמביעה רצונה ללכת עימו ולא להתעכב עד שתדאג לתכשיטיה.¹⁹

שיירת הגמלים יוצאת לארץ כנען, כאשר רבקה מלווה בברכת משפחתה כי **"יירש זרעך את שער שנאי"**. בהגיעם לארץ הם פוגשים ביצחק שחזר מ**"באר לחי רואי"** - לשם הלך להביא את הגר על מנת שתינשא בשנית לאברהם - ויצא כעת להתפלל תפלת מנחה. רבקה רואה אותו ומפילה עצמה ארצה.²⁰ לשאלתה עונה לה העבד כי זה הוא יצחק והיא מכסה עצמה בצעיף. אליעזר מספר ליצחק את השתלשלות האירועים במציאת זיווגו ויצחק מביאה לאוהל

¹⁰ רש"י שם, י

¹¹ ה'אור החיים' (שם, יט) מפרש כי נתנה לו כמות שחשבה שיספיק לו. היות ואדם המגיע עיף מהדרך, עלול לסכן עצמו בשתייה יותר ממה שצריך.

¹² במשקל 'בקע' (5.7 גרם), רמז למחצית השקל שעתידיים ישראל הביא בעתיד, 'בקע לגלגלת' (רש"י שם, כב).

¹³ שניים כנגד שני לוחות הברית. במשקל עשרה זהב (114 גרם), כנגד עשרת הדברות.

¹⁴ תרגום אונוקלוס שם, כב

¹⁵ עד כה היה פיהם קשור על מנת שלא יאכלו מן הגזל (רש"י שם, לב)

¹⁶ רש"י שם, לו

¹⁷ רש"י שם, מט

¹⁸ רש"י שם, נג

¹⁹ רשב"ם שם, נח

²⁰ הרשב"ם (שם, סד) מביא שהייתה רוכבת כדרך הגברים משום פחד הרכיבה ע"ג גמל (מנהג הנשים היה לרכב על בהמה כאשר שתי רגליהן בצד אחד), וכעת, משראתה את יצחק, הפילה עצמה לארץ משום צניעות.

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

לזכות חטופי עזה במלחמה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך, הקדוש אלכסנדר בן נינה ה"ד, הקדוש בצלאל דוד בן שי ה"ד ומשה הכהן בן מיכל.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©

אימו. כעת חוזרים להתקיים הניסים שהיו בבית בזמן שרה.²¹ דבר זה מביא את יצחק לאהבת רבקה ומאפשר לו להתנחם אחרי אימו.

נישואיו המחודשים של אברהם עם הגר

לאחר נישואי יצחק, מתחתן אברהם בשנית עם הגר הקרויה בפי הפסוק "קטורה"²² והיא יולדת לו ילדים נוספים. אברהם מעניק ליצחק את יכולת הברכה שקיבל מאת ה', ולבני השפחה נותן את המתנות²³ שקיבל מפרעה ואבימלך בעקבות לקיחת שרה²⁴ ומגרש אותם לארץ קדם.²⁵

פטירת אברהם וקבורתו במערת המכפלה, ומות ישמעאל

כעת מתארים הפסוקים את פטירת אברהם בגיל מאה שבעים וחמש, אף הוא כשרה, ללא חטא, לאחר שזוכה לראות את ישמעאל בנו חוזר בתשובה, והוא נקבר על ידי בניו במערת המכפלה. לאחר פטירתו בא הקב"ה ומעניק ליצחק את כוח הברכה שהוריש לו אביו.

הפרשה מסיימת עם פירוט שמות שנים עשר בניו של ישמעאל ומציינת את מותו בגיל מאה שלושים ושבע.

מסר מהפרשה

בפרשתנו אנו רואים 2 מקרים שונים בעלי מרכיב זהה. אליעזר מבקש 'סימן' מהקב"ה למציאת כלה ראויה ליצחק, ויצחק מקבל 'סימנים' שמיישבים את דעתו ומראים לו כי רבקה אכן הזיווג הנכון עבורו.

בשני המקרים, הסימן לא הגיע בעקבות בקשה לנס, אלא רצון שהקב"ה יראה לנו את מהות האדם העומד מולנו.

אליעזר רצה לדעת האם במהות למי שאמורה להיות אם בישראל, יש מידת חסד ויכולת לראות מעבר לבקשת וצורך האחר.

דעתו של יצחק התיישה כאשר עצם השהות של רבקה באוהל, החזירה את המאפיינים שהיו חלק קבוע ממנו. דבר המורה כי היא אכן ראויה להמשיך את אימו בהולדת העם הנבחר.

מהפרשה ניתן ללמוד כי המהות הפנימית של האדם הינה חשובה, ומותר וטוב לבקש מהקב"ה הראני נא את הטוב והנכון לעשות בחיינו.

²¹ נר דולק מערב שבת לערב שבת, יש ברכה בעיסה וענן קשר על האוהל (רש"י שם, סז).

²² על שם מעשיה הנאים כקטורת (רש"י כה, א).

²³ רש"י (שם, ו) מביא פירוש נוסף שנתן להם את היכולת להשתמש בכוחות טומאה.

²⁴ לפי שלא רצה להנות מהם.

²⁵ הכלי יקר (שם, ו) מבאר כי הכוונה להקדמת שכרם אותו רצה אברהם להשלים להם בעולם הזה (בשכר העולם הבא לא שייכת לשון נתינה).

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

לזכות חטופי עזה במלחמה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך, הקדוש אלכסנדר בן נינה הי"ד, הקדוש בצלאל דוד בן שי הי"ד ומשה הכהן בן מיכל.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©

הפטרת חיי שרה

הפטרה זו²⁶ עוסקת בניסיון השתלטות אדוניהו בן דוד המלך על מלכות ישראל לעת זקנת אביו, ובשבועת דוד לבת שבע אשתי, כי שלמה בנם ימלוך אחריו.

המלך דוד מגיע לגיל 70 "ויכסוהו בבדים ולא ייחם לו"²⁷. עבדי דוד מציעים להביא נערה יפה שתחמם אותו במיטתו, ולאחר חיפוש מביאים את אבישג השונמית.^{28 29}

בניסיון השתלטות אדוניהו על המלוכה

אבנר בן חגית, בנו הגדול³⁰ ויפה התואר³¹ של דוד, מתחיל נהוג בגדולה במטרה להביא להכתרתו כיוורש המלך "ויעש לו רכב ופרשים וחמישים איש רצים לפניו". היות ומעולם לא העיר לו אביו, היה בטוח שהוא אכן ראוי לתפקיד. את הכתרתו הוא מתכנן יחד עם יואב בן צרויה שר צבא דוד, שיודע כי עתיד להיענש על ידי המלך שלמה,³² ועם אביתר הכהן שהודח מאפשרות כהונה גדולה.³³ לעומתם, צדוק הכהן, בניהו בן יהוידע, נתן הנביא "ושמעו ורעי והגיבורים אשר לדוד" נותרים נאמנים להנחיות דוד. אדוניהו מקריב צאן, בקר ופר מפוטם "עם אבחן הזוחלת" הנמצאת בעין רוגל.³⁴ הוא מזמין לאירוע את ההולכים אחריו, ולנאמני דוד איננו קורא.

פניית נתן הנביא לבת שבע

נתן הנביא פונה אל בת שבע, אשת המלך ואם שלמה, ואומר לה: "בטח שמעת על ניסיון ההכתרה של אדוניהו", ומייעץ לה ללכת לדוד ולהזכיר כי נשבע ששלמה בנה ימלוך אחריו "ומדוע ימלוך אדוניהו?" נתן מציין כי תוך כדי המפגש יבוא גם הוא לחזק את דבריה.

כניסת בת שבע ונתן לחדר דוד המלך

בת שבע נכנסת לחדרו של המלך לשוחח איתו "ואבישג השונמית משרתת את המלך". בת שבע משתחוה למלך, והוא מבקש לדעת מדוע הגיעה שלא כהרגלה.³⁵ בת שבע עונה כי נשבע דוד בשם ה' כי שלמה יירשנו וימלוך אחריו, והנה, שלא בידיעתו, אדוניהו ממליך את עצמו.³⁶ הוא הקריב קורבנות והזמין לטקס את בני המלך מלבד שלמה, וכן את אביתר ויואב. "העם כולו מחכה לשמוע למי תוריש את המלוכה, ואם לא תיתן הנחייה מפורשת, אחרי מותך נגורש מן המלוכה"³⁷ ונומת על ידו.³⁸ "והנה עודנה מדברת עם המלך ונתן הנביא בא" הוא מקבל אישור כניסה "וישתחו למלך על אפיו ארצה".

²⁶ מלכים א, א, א-לא

²⁷ הר"ק (מלכים א, א, א) מבאר שהיה זה מידה כנגד מידה על שחתך את פינת מעילו של שאול המלך בזמן שרדף אחריו להורגו (שמואל א, כד, ד). מאחר שביזה אז בגד, כעת בגדים לא מחממים אותו.

²⁸ המלבי"ם (שם, שם, שם) מבאר כי היות וכעת לא נכנסו אנשים לחדרו של המלך, חשב אדוניהו כי לא יהיה מי שיעדכן את דוד על ניסיון ההדחה שלו.

²⁹ המלבי"ם (שם, שם, ג-ד) מבאר כי כאשר ראה אדוניהו את אבישג, חשק בה וביקש למלוך כדי שיוכל לשאת אותה.

³⁰ מצודות דוד (א, 1) היות ואמנון, דניאל ואבשלום הגדולים ממנו, כבר מתו.

³¹ רד"ק שם, שם.

³² מצודות דוד שם, ז

³³ רש"י שם, ז

³⁴ רד"ק שם, ט מבאר שזהו מעיין בו היו מכבסים באמצעות הרגל.

³⁵ מצודות דוד שם, טז

³⁶ מצודות דוד שם, יח

³⁷ רד"ק שם, כא על פי תרגום יונתן.

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

לזכות חטופי עזה במלחמה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך, הקדוש אלכסנדר בן נינה ה"ד, הקדוש בצלאל דוד בן שי ה"ד ומשה הכהן בן מיכל.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©

נתן שואל את המלך, האם נכון הוא שהוריש את תפקידו לאדוניהו? הרי נעשתה היום חגיגה גדולה לכבוד זה, והקהל הריע "יחי המלך אדוניהו". נתן מציין כי הוא, אביתר ושלמה לא קבלו הזמנה לטקס. אם אכן הדבר הוא על דעתך, תמה אני שלא ידעתי על כך.

שבועת דוד לבת שבע

דוד מורה לקרוא לבת שבע³⁸ "ותעמוד לפני המלך". דוד נשבע בשם ה' "אשר פדה את נפשי מכל צרה" כי שלמה יירשנו וישב תחתיו על כיסא מלך ישראל. "ותקד בת שבע אפיים ארץ ותשתחו למלך ותאמר יחי אדוני המלך דוד לעולם".

מה הקשר בין ההפטרה לפרשה?

בפרשת השבוע מבקש אברהם להוריש את כל אשר לו ליצחק ולראות בו ממשיך דרכו, ובהפטרה ראינו כי דוד המלך נשבע כי הנהגת העם תעבור לשלמה בנו.

חידות לפרשת חיי שרה

1. מה מקור השם 'קרית ארבע'? (כג, ב)
2. מדוע נקראת 'מערת המכפלה' בשם זה? (כג, ט)
3. כיצד בלטו גמלי אברהם ביחס לשאר הגמלים? (כד, י)
4. במה התבטאה הכנת בית בתואל לקראת בוא אליעזר? (כד, לא)
5. כמה זמן ארכה דרכו של אליעזר לחרן? (כה, יא)

³⁸ מצודות דוד שם, שם

³⁹ מצודות דוד שם, כח מבאר כי עם כניסת נתן הנביא לחדר יצאה בת שבע, היות ולא רצה שידע המלך שהביקור תוכנן מראש.

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

לזכות חטופי עזה במלחמה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך, הקדוש אלכסנדר בן נינה הי"ד, הקדוש בצלאל דוד בן שי הי"ד ומשה הכהן בן מיכל.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©

לקבלת העלון והנצחות כתבו ל:
yaakovkatz1989@gmail.com

שלחו הודעה ל: 0532547332

לחצו [כאן](#) או סרקו את הקוד

שבת שלום

בשעה טובה ובס"ד יצא לאור חלק של ספרי
 'מה בפרשה?' על ספר בראשית.

ניתן לפנות להנצחות והזמנות.

עלון זה מוקדש ל:

- אפרים בן שולמית שושנה ומשפחו ולהצלחה בכל העניינים.
- יחזקאל בן שושנה לרפואה שלמה

הנציחו את יקיריכם או הקדישו להצלחה בכל העניינים, החל מ-260 ₪ לשבוע

צאת השבת	כניסת השבת	
17:15	16:01	ירושלים
17:16	16:18	תל-אביב
17:14	16:16	חיפה
17:17	16:22	באר שבע
17:16	16:18	בית שמש
17:19	16:21	עזה
17:11	16:11	לבנון

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

לזכות חטופי עזה במלחמה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך, הקדוש אלכסנדר בן נינה הי"ד, הקדוש בצלאל דוד בן שי הי"ד ומשה הכהן בן מיכל.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©